

Ljubav kao univerzalna baština

Ivan Supičić, *Da ljubav živimo. Od ideologije ljubavi do ljubavi same*, Zagreb, Filozofsko-teološki institut Družbe Isusove, 2016, 239 str.

Ljiljana Matković-Vlašić
mvlasic@mef.hr

Ako prolistamo knjigu akademika Supičića *Da ljubav živimo* (s podnaslovom *Od ideologije ljubavi do ljubavi same*), primijetit ćemo opsežan popis literature, odnosno ni više ni manje nego 45 naslova djela poznatih duhovnih mislilaca među kojima se ističu: Anselm Grün, Raimon Panikkar, Henri Nouwen, Tomaš Halik, da spomenemo samo njih četvoricu od 26 autora. A od Hrvata tu su Željko Mardešić, Mijo Nikić, Frano Prcela i Ante Vučković. Za sve koji žele duhovno rasti taj je popis od neprocjenjive koristi.

Poznato je da duhovni ljudi mnogo čitaju tražeći duhovne uzore, premda bi oni sami mogli biti takvi uzori. Autor nimalo ne krije tko ga je sve nadahnuo. Knjiga sadrži mnogo citata, što nimalo ne smeta, jer akademik Supičić očigledno nije htio isticati svoje vlastite misli, odnosno samoga sebe, kad je riječ o univerzalnoj baštini čovječanstva. No, htio on to ili ne, ovo je knjiga sa snažnim pečatom njegove osobnosti. Možemo je bez sumnje povezati s njegovom prethodnom knjigom, koja je objavljena u izdanju Kršćanske sadašnjosti 2010. godine pod naslovom *Za univerzalni humanizam* (s podnaslovom *Prema potpunijoj čovječnosti*). Obje te knjige, po obujmu nejednake, povezuje ista želja, isti poticaj: da se čovjeku pomogne biti bolji, čovječniji, produhovljeniji, a to znači biti bliže Bogu.

Autorovu angažiranost upravo na duhovnom planu mogli bismo povezati s njegovim životnim djelom na planu muzikologije, gdje je dao zapažena djela i dobio priznanja. Glazba je nesumnjivo najduhovnija umjetnost pa nije čudno što je akademik Supičić tako suvereno zavladao kršćanskom, a i univerzalnom duhovnošću, što se upravo vidi iz knjige o kojoj je riječ i koja je u povodu desetogodišnjice smrti posvećena Željku Mardešiću. Autor je s ovim našim čuvenim sociologom religije bio ne samo prijateljski nego i suradnički povezan

u raznim kulturnim pothvatima kao što su, primjerice, Kršćanski akademski krug i časopis *Nova prisutnost*.

Iz autorove uvodne riječi saznajemo da se ova knjiga ne bavi znanstvenim nego konkretnim životnim pitanjima. Možda i ne bi trebalo postavljati oštru granicu između znanstvenog i životnog. Jasnoća i jednostavnost stila ne mora značiti udaljavanje od znanstvenog diskursa. Svjesna duhovnost (naglašeno je upravo ovo svjesna) nije bijeg u neki zatvoreni svijet nego to je suočavanje sa svakodnevnim životom temeljeno na iskustvu.

Knjiga ima sedam poglavlja sa sljedećim naslovima: 1. Živim li ja duhovnim životom; 2. Ja i drugi i drukčiji; 3. Bog i ja; 4. Na duhovnim putovima; 5. Između novog i starog; 6. Duhovnost i strpljivost; 7. Ima li još ljubavi danas. Ovi nam naslovi kazuju da je knjiga kompendij, podsjetnik na ono što smo vjerojatno zaboravili u današnjoj žurbi i duhovnoj pustoši koja je postala globalna pojava. Na prvi pogled možemo pomisliti da je tema ljubavi potrošena zbog njezina prečestog i svakojakog tretiranja, ali akademik Supićić pristupio je toj temi na jedini ispravan način: kao temi o duhovnosti. Ne možemo govoriti o ljubavi, a da ne govorimo o duhovnosti, niti o duhovnosti, a da ne govorimo o ljubavi. Duhovnost, kao što naglašava autor, nije monopol kršćanstva jer sve velike svjetske religije posvećuju pozornost duhovnosti. Ni ateisti nisu isključeni iz tog stremljenja. Zašto? Zato što duhovno živjeti znači živjeti cjelovito i svjesno u svim slojevima svojeg bića, a to daje osjećaj ispunjenosti i prave duboke sreće.

Ova knjiga nije jeftina utjeha tužnima ni rame za plakanje nego poziv da postanemo nov čovjek. Kako? Jako je važno demaskirati sve iluzije (Nouwen), doprijeti iz uma u srce, u sferu duše, u svoje najdublje doživljajno područje. Važnije je biti i ljubiti nego znati, imati i moći. Ova rečenica, koju autor posebno naglašava, u velikoj je suprotnosti s današnjim trendovima koje šire mediji pa i sustav obrazovanja. Što će mi sve znanje ako sam loš čovjek? Duhovno živjeti znači promišljati svoj život, a to znači uroniti u istinu vlastitog bića, otkrivati svoje svijetle i tamne strane. Bog nas čeka u zasjedi, kako je zgodno rekao Mauriac, kojeg autor citira. Mi, dakle, moramo biti spremni na iznenađenja. Svijest koja je dublja od svakog znanja i spoznaje znači potpunu prisutnost sebi i drugima. Ta se prisutnost ne može dostatno naglasiti. Bez nje nema prave duhovnosti.

Autor dotiče i misterij zla i pita se zajedno s Abbé Pierreom: Bože moj... a zašto? Zlo podnosimo i nanosimo. Bog nas prihvaća u tom našem besmislenom aktivizmu lišenom prave ljudske prisutnosti. A upravo je ona preduvjet dviju bitnih značajki duhovnosti, a to su budnost i zadivljenost. Što smo budniji, to smo prisutniji. (Mediji se danas posebno brinu da nas uspavaju kako ne bismo primijetili nekvalitetnost svojeg života.)

Akademik Supićić nije propustio naglasiti važnost molitve i osobne i zajedničke. Prava molitva je srcem i životom, a ne nizanjem riječi. Kad smo prožeti molitvom, tada živimo u pravoj slobodi jer smo zaštićeni Božjom milošću. Tada

se možemo oduprijeti svemu što nas priječi da budemo autentični, svoji. Bog je svakoga stvorio kao originalno biće, a ne kao kopiju. Danas nas mnogo toga što nas okružuje želi učiniti manje-više uspješnim kopijama. A nije dobro biti ni uspješna ni neuspješna kopija. Raditi na svojoj duhovnosti znači raditi na svojoj autentičnosti i istinskoj slobodi.

Akademik Supićić, kad spominje novu duhovnost, navodi dvije razine u čovjeku: psihološku i duhovnu. Duhovna je mnogo dublja od psihološke. Kao znanost psihologija je vrlo napredovala i došla do zanimljivih otkrića. Primjerice, kad govori o zonama koje tvore naše *jastvo*, navodi zonu nevidljivog *ja* koje mi sami ne primjećujemo, ali primjećuju drugi i oni nam je otkrivaju! Razne današnje knjige samopomoći mogu pomoći u rješavanju nekih svakodnevnih životnih problema, ali to je samo površina u odnosu na čovjekovu duhovnost. Psihologija može neke vrline demaskirati kao psihološke fenomene. Primjerice, samozatajnost može biti izraz običnog straha, a aktivizam više prikrivanje stannovitih mana nego želja da se istinski nešto učini. Autor ne prezire psihološku razinu, ali ukazuje na čovjekovu slojevitost i na važnost najdubljeg sloja, a to je duša. Autentičan duhovni život nije bijeg jer on prožima, ispunjava i oplemenjuje svakodnevicu. Duhovnost vodi do svetosti koja je, kako ističe autor, suprotnost prosječnosti. Kršćanska duhovnost mora biti prihvatljiva i onima koji nisu kršćani. Iznenadit će nas misao Raimona Panikkara, koju autor navodi, da Bog i Krist beskrajno nadilaze i kršćanstvo i sve ostale religije. Svakako, Boga ne možemo svojatati i zarobljavati svojim granicama. Kristov cilj bio je novi čovjek, slobodan od idola, iluzija i zarobljavajućeg ega.

Na kraju akademik Supićić nije mogao zaobići ono najljepše što je ikada o ljubavi zapisano, a to su riječi sv. Pavla iz Prve poslanice Korinćanima (1 Kor 13). Evo samo nešto od toga: »Ljubav je strpljiva, dobrotiva, ne zavidi, ne hvasta se, ne oholi se, zaboravlja i prašta zlo.« Bog je ljubav, kako je rekao sv. Ivan. Upravo zato ljubav ne prestaje. Mi ljudi zbog svoje nesavršenosti teško možemo ostvariti taj apsolutni ideal o kojem govori sv. Pavao, ali možemo težiti za njim i u tome nam upravo pomažu knjige poput ove Supićićeve. Za većinu dobrih knjiga postoji pogodan trenutak (*kairos*) za čitanje. No ovu knjigu, kad god je uzmemo u ruke, pogodan je trenutak.

***

U Zagrebu je, u Sveučilišnoj auli 28. siječnja 2017., akademik prof. dr. sc. Ivan Supićić dobio Priznanje Udruge za vjersku slobodu u Republici Hrvatskoj na svečanoj skupštini kojom Udruga svake godine obilježava Dan vjerske slobode. Ostali laureati bili su: prof. dr. sc. Miroslav Wolf, požeški biskup prof. dr. sc. Antun Škvorčević, slavonski episkop mr. sc. Jovan Čulibrk i posmrtno prof. dr. sc. Slobodan Lang. Na dodjeli je bio, uz mnoge osobe iz vjerskog života, apostolski nuncij u Hrvatskoj mons. Alessandro D'Errico.